

Det informationsteoretiska perspektivet på nationalekonomi

Det mesta vi har lärt oss om nationalekonomi är felaktigt och vi måste omvärdera alla våra grundläggande antaganden. Närmare bestämt bör vi omformulera nationalekonomin i termer av informationsteori utvecklad av den amerikanske matematikern Claude Shannon (se t ex Shannon och Weaver 1963). Endast på detta sätt kan vi förstå den utveckling som ledde fram till den senaste finanskrisen och entreprenörens centrala roll i ekonomin. Detta är huvudtesen i den amerikanske tänkaren George Gilders nya bok *Knowledge and Power*. Gilder blev känd på 1980-talet med bästsäljande *Wealth and Poverty* (Gilder 1981) – en bok som gjorde honom till president Ronald Reagans mest citerade, ännu levande författare och därmed en viktig figur i amerikanska konservativa kretsar. I *Knowledge and Power* beskriver Gilder en sorts metafor för hur all ekonomisk verksamhet fungerar. Metaforen bygger på hur ekonomiska aktörer följer informationsflöden i en omgivning full av störningar.

I likhet med många andra böcker i samma genre¹ utgivna på senare år har *Knowledge and Power* som syfte att förmedla ett antal revolutionerande insikter om ekonomi och ekonomisk politik. Det görs stora anspråk redan på omslaget: ”du kan glömma utbud och efterfrågan” (min översättning). Som vanligt är

många av dessa påståenden överdrivna. Att vi bör glömma utbud och efterfrågan stämmer naturligtvis inte. Däremot förmedlar Gilder ett antal intressanta idéer om varför informationsflöden kan vara lika viktiga som traditionella ekonomiska incitament.

I bokens första del redogör Gilder för grunderna i det informationsteoretiska perspektivet på nationalekonomi. Detta perspektiv illustreras tydligt i analysen av entreprenörens roll i ekonomin. Gilder menar att de flesta befintliga teorier om entreprenörskap är fundamentalt felaktiga. När en entreprenör introducerar nya produkter på marknaden genereras information som sprids bland aktörer på marknaden, driver tillväxt och tar ekonomin ur jämvikt och stagnation. Denna metafor kan på ytan verka vara i linje med Schumpeters (1942) kreativa förstörelse. Gilder hävdar dock själv att Schumpeter, likt många andra ekonomer, missförstod entreprenörens betydelse och på grund av detta förespråkar långtgående statliga ingrepp i ekonomin i syfte att förhindra stagnation. Problemen med den konventionella synen på entreprenörskap går faktiskt ännu längre tillbaka i tiden: Även Adam Smiths idéer räknas av Gilder som en av orsakerna till att många ekonomer hävdar att staten har en oundviklig roll när det gäller att främja innovationer och entreprenörskap. Smiths syn på innovation och entreprenörskap som exempel på arbetsspecialisering innebär att entreprenörskap, likt all annan arbetsspecialisering, begränsas av marknadens omfattning. Neoklassiska ekonomer som har följt i Smiths fotspår har sedan argumenterat att statliga in-

BOKANMÄLAN

George Gilder:
Knowledge and Power: The Information Theory of Capitalism and How It Is Revolutionizing Our World, Regnery Publishing, 2013, 348 sidor, ISBN 978-1-62157-027-1.

¹ Bergh (2008) karaktäriserar en ”flygplatsbok” som en bok som (1) ofta säljs på flygplatser, (2) är skriven på engelska, (3) har en undertitel som sammanfattar hela boken, (4) är övertygande skriven och ger sken av att säga något helt nytt samt (5) vid närmare granskning visar det sig att tesen antingen är trivial eller felaktig. I skrivandets stund har jag ingen information om huruvida *Knowledge and Power* ännu börjat säljas på flygplatser, och budskapet är inte trivialt, men boken uppfyller enligt min bedömning resterande punkter.

grepp är nödvändiga för att expandera marknaden och ge plats för ytterligare arbetsspecialisering, entreprenörskap och innovation. Gilder menar att detta synsätt är felaktigt utifrån ett informationsteoretiskt perspektiv, eftersom all rörelse från jämvikt utgår från entreprenören och dennes genererande av ny information.

Gilder är även kritisk till alternativa teorier om entreprenörskap, som Kirzners syn på entreprenören som en sorts arbitragör (se t ex Kirzner 1999). Entreprenören måste förstås som en sökare av ny information snarare än som svarande på incitament i form av prisskillnader. Att se entreprenören som någon som strävar efter att likställa utbud och efterfrågan innebär att entreprenörskap förr eller senare leder till jämvikt och stagnation (Kirzner skulle förmodligen inte hålla med om detta).

Relationen mellan information och makt utgör ett viktigt tema i boken. Eftersom entreprenörer själva har mer information om den egna verksamheten än någon utomstående bör de enligt Gilder också ha makten över det egna kapitalet. Ett problem uppstår när statliga ingrepp indirekt förflyttar makt från entreprenörer som faktiskt besitter information om hur man bäst nyttjar den, till individer utan denna information. Detta har betydande konsekvenser t ex för hur skatter bör utformas. En stat som ägnar sig åt alltför långtgående omfördelning skapar dessutom enligt Gilder störningar i den information som entreprenörer strävar efter att utnyttja.

Bokens andra del fokuserar på den senaste finanskrisen och hur man kan förklara denna utifrån ett informationsteoretiskt perspektiv. Gilder riktar

skarp kritik mot befintliga förklaringar av krisen och menar att för att förstå den finansiella sektorn måste man skilja på verksamheter med hög respektive låg entropi. Lite förenklat kan man säga att något som har hög entropi kännetecknas av en högre grad av oordning. Investeringsprojekt har generellt hög entropi, men en entreprenör som avser att investera i ett visst projekt har mer information om de potentiella riskerna med denna investering än utomstående individer. Bankers uppgift är i sin tur att skapa en länk mellan ett investeringsprojekt med hög entropi och finansiella produkter med låg entropi som efterfrågas av sparare. Gilders teori kring finanskrisen kretsar kring denna länk mellan hög- och lågentropisystem och missriktade finansiella regleringar, där de inblandade saknar relevant information. En av orsakerna till finanskrisen var att politiker och byråkrater började reglera högentropiverksamheter.

Det råder inga tvivel om att Gilder mestadels predikar för de redan troende. Författarens arroganta ton gör boken näst intill outhärdlig för den som inte redan håller med honom.² Detta är beklagligt eftersom det förmodligen leder till att de som skulle ha mest nytta av Gilders insikter också är de som troligtvis inte orkar läsa boken. Författaren verkar anse att alla är idioter förutom han själv och en handfull vänner.³ Gilder har dessutom en irriterande tendens att måla upp orättvisa, tillspetsade karikatyrer av diverse ekonomers åsikter kring vissa frågor och han drar sig inte för att sätta mer eller mindre välförtjänta titlar på sina motståndare: Obama är t ex tydligen marxist. Detta gör honom svår att ta på allvar.

² Tyvärr verkar detta ha blivit någon sorts trend inom genren. Man får intryck av att Gilder har inspirerats av Nassim Nicholas Talebs stil. (Gilder godkänner dock bara delvis Talebs faktiska teorier.)

³ I Gilders fall består vännerna bl a av Bill Bain from Bain & Company, vars företag lyfts fram som ett praktexempel på hur man framgångsrikt utnyttjar informationsteori.

Hur relevant är boken utifrån ett svenskt perspektiv? För det första kan man konstatera att Gilder själv förmodligen kan upplevas som något extrem av svenska läsare, särskilt med tanke på hans åsikter om evolutionsteorin. (Gilder menar t ex att Shannons informationsteori bevisar att evolution måste vara ett resultat av "intelligent design".) I likhet med många andra konservativa amerikanska författare är Gilder dock imponerad av den svenska ekonomiska politiken efter 1990-talskrisen. Han lyfter även fram utvecklingen efter den senaste finanskrisen och Anders Borgs insatser som finansminister. Baserat på dessa observationer drar Gilder slutsatsen att betydande reformer som går i linje med det informationsteoretiska perspektivet när det gäller att främja tillväxt och entreprenörskap går att genomföra "till och med" i Sverige.

Sammanfattningsvis innehåller *Knowledge and Power* en rad intressanta idéer rörande betydelsen av information för entreprenörskap och tillväxt. Informationsperspektivet på den finansiella

sektorn är nytt och bidrar med en kreativ förklaringsmodell för den senaste finanskrisen. Tyvärr levereras dessa insikter i ett svårgenomträngligt lager av självgodhet som förmodligen stöter bort många genomsnittliga läsare. Detta är synd eftersom boken trots allt har en del viktigt att säga.

Daniel Hedblom

Doktorand, University of Chicago

REFERENSER

Bergh, A (2008), "Vad är en flygplatsbok?", blogginslag, <http://www.andreasbergh.se/blogg/2008/8/24/vad-ar-en-flygplatsbok.html> (2013-09-07).

Gilder, G (1981), *Wealth and Poverty*, Basic Books, New York.

Kirzner, I M (1999), "Creativity and/or Alertness: A Reconsideration of the Schumpeterian Entrepreneur", *Review of Austrian Economics*, vol 11, s 5-17.

Schumpeter, J A (1942), *Capitalism, Socialism, and Democracy*, Harper & Brothers, New York.

Shannon, C E och W Weaver (1963), *The Mathematical Theory of Communication*, University of Illinois Press, Champaign.